

Innst. S. nr. 245

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:62 (2006-2007)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Jan Tore Sanner om å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne viser til at kvinner i dag er eldre enn tidligere når de føder sitt første barn. Mange familier vil velge å få barn nummer to ganske raskt. I disse tilfellene mener forslagsstillerne det er et urimelig krav at man mister foreldrepenger hvis man ikke har vært i arbeid mellom fødslene. Mange kvinner er midt i en karriere når barn blir født. Dagens regel om at man må være i arbeid minst 6 av de siste 10 månedene mellom to fødsler svekker familiens valgfrihet, og er uheldig sett i et likestillingsperspektiv. Forslagsstillerne mener derfor at tiden er inne til å revurdere gjeldende foreldrepengeordning med full opptjening mellom hver fødsel.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem ulike modeller til endring i folketrygdloven, som har til hensikt å gi rett til fødselspenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjul, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik

Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Mølvær Grimstad, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til representantforslaget fra stortingsrepresentantene Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Jan Tore Sanner om å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at gode trygdeordninger har bidratt til valgfrihet og likestilling i familien og i arbeidslivet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er enig med forslagsstillerne om at foreldrepengene må beregnes på grunnlag av lønnet arbeid og at det grunnleggende prinsipp i folketrygden skal følges ved at utbetaling skjer på grunnlag av opptjente rettigheter.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil vise til at folketrygdloven § 14-6 som fastsetter som vilkår for rett til foreldrepenger at stønadsmottaker har vært yrkesaktiv i minst seks av de siste ti måneder før fødselen, har en utvidet forståelse av vilkåret om "yrkesaktivitet". Blant annet likestilles tidsrom der det er gitt en ytelse til livsopphold i form av sykepenger, foreldrepenger eller dagpenger under arbeidsløshet med yrkesaktivitet etter denne bestemmelsen. Det innebærer at å motta foreldrepenger for det første barnet teller med i opptjeningsgrunnlaget til det neste barnet. Stønadsmottaker kan ha en periode med ulønnet permisjon i inntil fire måneder mellom fødslene uten at foreldrepengerrettigheter for det neste barnet går tapt. Etter dagens regelverk er det ikke slik at kvinner må ut i arbeid i seks

måneder mellom fødslene for å få rett til en ny periode. Dette flertallet mener derfor dagens regelverk tar høyde for kort tidsrom mellom fødsler.

Dette flertallet deler forslagsstillernes ambisjoner om å legge til rette for at det fødes enda flere barn i Norge. Dette flertallet vil vise til at undersøkelser foretatt i europeiske land viser en sammenheng mellom høyere yrkesaktivitet blant kvinner og høyere fertilitet. Norge har en av de høyeste fødselsratene i Europa, samtidig som at yrkesdeltakelsen blant småbarnsmødre er høy. Regulert arbeidstid, gode permisjonsrettigheter og tilgang til barnehageplasser er de viktigste tiltakene for å oppnå enda bedre resultater. Dette flertallet vil vise til erfaringene fra Sverige hvor det er få holdpunkter for at en "søskenbonus" har gunstig effekt på fruktbarheten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, går imot tiltak som vil stimulere til at kvinner blir hjemmeværende lenge og som svekker deres rettigheter og posisjon i arbeidslivet. Slike tiltak vil også bidra til å opprettholde tradisjonelle kjønnsrollemønstre der mor passer barn og far er yrkesaktiv.

Flertallet ønsker å oppmuntre til en utvikling hvor far tar en større andel av foreldrepermisjonen også ut over bruken av fedrekvoten. At fedre tar del i omsorgen er en forutsetning for økt yrkesaktivitet blant kvinner. Både for kvinners yrkesdeltakelse og fruktbarhet, er fedrenes deltakelse i omsorgen sentralt. En "søskenbonus" vil svekke denne utviklingen.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, går inn for at forslaget avvises.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet primært tar til orde for en alternativ modell for overføringer til barnefamiliene. Fremskrittspartiets modell går i korte trekk ut på å slå sammen eksisterende ordninger og dele disse ut med ett beløp pr. barn i gitte aldersklasser. Dette vil gi de enkelte foreldre større valgfrihet - og mulighet til å være hjemme lenger med barna dersom de ønsker dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enige med forslagsstillerne i at dagens regel om at man må være i arbeid minst 6 av de siste 10 månedene mellom to fødsler, svekker familiens valgfrihet. Dette er uheldig sett i et likestillingsperspektiv, særlig siden alderen blant førstegangsfødende stadig øker. Disse medlemmer viser til at i 2004 var gjennomsnittsalderen for førstegangsfødende 28,0 år. I 1989 var den tilsvarende alderen 25,3 år. Med andre ord har den gjennomsnittlige fødealderen for kvinner som får sitt første barn, steget med 2,7 år siden slutten av 1980-tallet.

Disse medlemmer viser til at selv om mange synes det er greit å jobbe mellom to fødsler, er dette

ikke tilfellet for alle. Avhengig av både familiesituasjon, helsetilstand og arbeidssituasjon, er kravet til ny opptjeningsperiode vanskelig å oppfylle for noen. Disse medlemmer mener en ordning som gir rett til foreldrepenge selv om en ikke har opptjent nye rettigheter, vil bedre økonomien for småbarnsforeldre og antagelig føre til flere fødsler.

Disse medlemmer viser til at denne problemstillingen ble tatt opp i en interpellasjon fra stortingsrepresentant May-Helen Molvær Grimstad til barne- og likestillingsministeren. Interpellasjonen ble behandlet i Stortinget 8. juni 2006.

Komiteen viser videre til Budsjett-innst. S. nr. 2 (2005-2006) hvor komiteen uttalte følgende:

"Komiteen viser til at i dag må kvinner ut i lønnet arbeid i minst 6 måneder etter en fødselspermisjon for å tjene opp nye rettigheter til fødselspermisjon med lønn. Komiteen har merket seg at departementet i 2006 vil vurdere regelverket for opptjening av fødselspenge med sikte på å vurdere rettighetene for foreldre som får barn med kort tidsintervall. Komiteen er tilfreds med dette og mener en endring i regelverket kan bidra til å motvirke tidsklemma."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enige med forslagsstillerne i at selv om foreldrepenge er en kompensasjon for tapt arbeidsinntekt, er det ikke noe i veien for at retten til foreldrepenge kan tjenes opp for flere barn.

Disse medlemmer viser til at vi er i ferd med å gjennomføre en stor pensjonsreform. For å kompensere for at kvinner som mødre - og menn som fedre - kan være helt eller delvis ute av yrkeslivet i perioder, er ordningen som gir foreldre pensjonsopptjening når de har omsorg for egne barn i hjemmet blitt forbedret.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener at ordningen med foreldrepenge må bli mindre stivbeint. Når det er kort tid mellom fødslene, vil det si at en kvinne allerede er gravid eller blir gravid i det hun går ut i jobb igjen. Samtidig er det første barnet en ettåring som krever mye oppfølging. Disse medlemmer mener at det må etableres en ordning, søskenbonus, som gir rett til foreldrepenge som ved forrige fødsel, når det er mindre enn 24 måneder mellom svangerskapene. På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak som sikrer kvinner rett til foreldrepenge som ved forrige fødsel, når det er mindre enn 24 måneder mellom svangerskapene."

Disse medlemmer støtter subsidiært forslaget fra Høyre om å be Regjeringen legge frem ulike modeller til endring i folketrykkløven, som har til hensikt å gi rett til fødselspenge uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom.

Komiteens medlem fra Høyre viser til behovet for å lempe på opptjeningsreglene for å få rett til foreldrepenger når barn kommer med kort mellomrom. Dette medlem kan ikke finne grunnlag for å hevde at kvinners yrkesdeltakelse svekkes på en uheldig måte ved en utvidet rett til foreldrepenger slik forslaget fremstår. Dette medlem finner heller ikke grunnlag for å hevde at en endring av 6-månedersregelen vil virke likestillingshemmende. Dette medlem vil på dette grunnlag opprettholde følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem ulike modeller for endring i folketrygdloven, som har til hensikt å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak som sikrer kvinner rett til foreldrepenger som ved forrige

fødsel, når det er mindre enn 24 måneder mellom svangerskapene.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge frem ulike modeller for endring i folketrygdloven, som har til hensikt å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til merknadene og til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:62 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Jan Tore Sanner om å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom - avvises.

Oslo, i familie-, og kulturkomiteen, den 5. juni 2007

May-Helen Molvær Grimstad
leder og ordfører

